

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, АРХЕОЛОГІЇ ТА
КРАЄЗНАВСТВА

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ЛИТОВСЬКО- ПОЛЬСЬКОЇ ДОБИ

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач
Контакти

бакалавр
03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
Історія та археологія
4
2 рік, III семестр
обов'язкові компоненти ОП
згідно з розкладом
українська
щопонеділка 15.20–16.20, щовівторка 13.00 -
14.00 (201 кабінет, з можливістю дистанційної
роботи на платформах ZOOM та Google-class).
кандидат історичних наук, доцент
Гринь Олена Володимирівна
E-mail: elenagreen5@ukr.net
Facebook Messenger Гринь Олена

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія України литовсько-польської доби» є нормативною в освітній програмі 032 Історія та археологія. Хронологічно вона охоплює період від монголо-татарської навали до Української національної революції під проводом Б. Хмельницького, тематично – усі аспекти політичної, соціально-економічної та культурної історії.

Предметом вивчення є історія українських земель у другій половині XIII – першій половині XVI ст.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Українські землі у середині XIII – першій половині XIV ст. Включення українських земель до складу сусідніх держав у другій половині XIV ст. Українські землі у складі Великого князівства Литовського.

2. Українські землі у 1569–1648 рр.

Метою навчальної дисципліни «Історія України литовсько-польської доби» є формування національно-культурної ідентичності, патріотичного світогляду, активної соціальної та громадянської позиції, почуття власної гідності у результаті осмислення соціального та морального досвіду минулих поколінь, розуміння історії і культури України в контексті історичного процесу.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 03	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 04	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 06	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 08	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 09	Здатність бути критичним і самокритичним.
СК 01	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
СК 02	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
СК 04	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
СК 05	Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
СК 08	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
СК 09	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
СК 10	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
СК 13	Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення.
СК 14	Здатність визначати загальні закономірності та особливості історичного розвитку країн світу, визначати місце історії України у контексті світової історії.
Здобувач вищої освіти буде здатен	
ПРН 01	Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання.
ПРН 02	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.
ПРН 03	Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.
ПРН 04	Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між окремими подіями та явищами на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок.
ПРН 05	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 06	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ПРН 07	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле

	представників різних епох та у різних контекстах.
ПРН 08	Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.
ПРН 11	Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
ПРН 13	Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.
ПРН 15	Застосовувати набуті спеціальні компетентності на широкому громадсько-політичному та суспільному рівнях, аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Київщина, Чернігово-Сіверщина та Переяславщина після монголо-татарської навали. Галицько-Волинська держава (середина XIII – перша половина XIV ст.). Включення українських земель до складу сусідніх держав у другій половині XIV ст. Українські землі у складі Великого князівства Литовського												
Тема 1. Вступ. Міжнародна ситуація навколо українських земель в другій половині XIII – середині XIV ст. і їх поділ сусідніми державами	12	4	4			4	14	2	2			10
Тема 2. Політична ситуація в українських землях в другій половині XIV – середині XVI ст.	16	6	2			8	14	4	-			10
Тема 3. Суспільно-політичний, соціально-економічний та культурний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського	12	-	4			8	12	-	2			10
Разом за змістовим модулем 1	40	10	10			20	40	6	4			30
Модуль 2. Українські землі у 1569 – 1648 рр.												
Тема 1. Включення до складу Польщі Київщини, Волині, Брацлавщини.	16	6	-			10	12	2	-			10

Релігійне життя												
Тема 2. Соціально-економічний розвиток України після Люблінської унії	8	-	2			6	10	-	-			10
Тема 3. Культура України в XVI – першій половині XVII ст.	8	-	4			4	12	-	2			10
Тема 4. Виникнення українського козацтва	6	2	2			2	6	2	-			4
Тема 5. Основні тенденції розвитку козацтва у другій половині XVI – першій половині XVII ст.	12	8	2			2	10	2	2			6
Разом за змістовим модулем 2	50	16	10			24	60	6	4			
Усього годин	90	26	20			44	90	12	8			

Тематика практичних занять¹

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Українські землі у другій половині XIII – на початку XIV ст.	2
2	Галицько-Волинська держава у другій половині XIII – середині XIV ст.	2
3	Становище українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – початок XV ст.)	2
4	Суспільно-політичні та соціально-правові відносини в українських землях наприкінці XIV – у першій половині XVI ст.	2
5	Економіка українських земель у XIV – першій половині XVII ст.	2
Модуль 2		
6	«Устава на волоки» 1557 р. та виникнення фільваркового господарства	2
7	Культура в українських землях у другій половині XIII – першій половині XVII ст.	2
8	Освіта в українських землях у другій половині XVI – першій половині XVII ст.	2
9	Виникнення українського козацтва	2
10	Військові походи українського козацтва проти Туреччини та Кримського ханства у першій чверті XVII ст.	2
Усього годин практичних занять		20

¹ План, методичні рекомендації та список літератури до кожного заняття див.: Гринь О.В. Практикум з історії України литовсько-польської доби. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2011. 423 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академія, 2014. 720 с.
2. Гринь О.В. Практикум з історії України литовсько-польської доби. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2011. 423с.
3. Історія України: навчальний посібник / під ред. В. А. Смолія. Київ: Альтернативи, 2002. 472 с.
4. Уривалкін О. М. Історія України (середина XIII – середина XVII ст.). Київ: Кондор, 2005. 284 с.
5. Шевчук В. П. Історія української державності: Курс лекцій. Київ: Либідь, 1999. 480 с.
6. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Київ: Критика, 2009. 584 с.
7. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. Київ: Генеза, 1998. 380 с. URL: https://royallib.com/book/yakovenko_natalya/naris_stor_ukrani_z_naydavnishih_chasv_do_kntsya_XVIII_st.html

Допоміжна література:

8. Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків. Київ: Дніпро, 1991. 333 с.
9. Бумблаускас А., Кіркене Г., Черкас Б., Ващук Д., Скурвідайте Л. Епоха Вітовта в історії України. Київ: Балтія-друк, 2020. 208 с.
10. Войтович Л. Удільні князівства Рюриковичів і Гедиміновичів у XII–XVI ст. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1996. 256 с. URL: <http://resource.history.org.ua/item/0013170>
11. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. К: Вища школа, 1994. 539 с.
12. Грушевський М. С. Історія України-Руси. Київ: Наукова думка, 1993–1995. Т. III–VIII.
13. Гуслистий К. Україна під литовським пануванням і її захоплення Польщею (з кінця XV – по 1569 р.). Київ: Видавництво АН УРСР, 1939. 194 с. URL: http://history.org.ua/LiberUA/narus_1939_2/narus_1939_2.pdf
14. Історія України в особах: Литовсько-польська доба. Київ: Україна, 1997. 271 с.
15. Історія України в особах: IX – XVIII ст. Київ: Україна, 1993. 395 с.
16. Історія українського козацтва: Нариси: у 2 т. Київ Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2006. 800 с.; 2007. 724с. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0009607
17. Історія української культури: у 5 т. Т. 2. Українська культура XIII – першої половини XVII ст. Київ: Наукова думка, 2001. 848 с.
18. Котляр М. Ф. Галицько-Волинська Русь. Київ: Альтернативи, 1998. 335 с.
19. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. Київ: Наукова думка, 1984. 176 с.
20. Кулаковський П. Чернігово-Сіверська земля у складі Речі Посполитої (1618 – 1648). Київ: Темпора, 2006. 496 с.
21. Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні. Чернігів: Сіверянська думка, 1996. 287 с.
22. Леп'явко С. Українське козацтво у міжнародних відносинах (1561 – 1591). Чернігів: Сіверянська думка, 1999. 214 с.
23. Наливайко Д. Очима Заходу. Рецепція України в Західній Європі XI – XVIII ст. Київ: Основи, 1998. 578 с. URL: <http://litopys.org.ua/ochuma/ochrus.htm>
24. Плохій С. Наливайкові віра: Козацтво та релігія в ранньомодерній Україні. Критика, 2005. 496 с.
25. Русина О. Незнайома Клію / О. Русина, В. Горобець, Т. Чухліб. Київ: Наукова думка, 2002. 310 с.

26. Русина О. Сіверська земля у складі Великого князівства. Київ, 1998. 243 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Rusyna_Olena/Siverska_zemlia_u_skladi_Velykoho_kniazivstva_Lytovskoho.pdf?
27. Русина О. Україна під татарами і Литвою. Київ: Альтернативи, 1998. 320 с.
28. Сас П. М. Політична культура українського суспільства (кінець XVI – перша половина XVII ст.). Київ: Либідь, 1998. 296 с.
29. Сергійчук В. Іменем Війська Запорозького: Українське козацтво в міжнародних відносинах XVI – середини XVII століття. Київ: Україна, 1991. 251 с.
30. Смолій В. А., В. С. Степанков. Українська національна революція XVII ст. (1648 – 1676 рр.). Київ: Альтернативи, 1999. 351 с.
31. Україна: литовська доба 1320 – 1569 / упоряд. О. Русина, І. Сварник, Л. Войтович та ін. Київ: Балтія-Друк, 2008. 176 с.
32. Українське козацтво: Мала енциклопедія / [кер. авт. колект. Ф. Г. Турченко; відпов. ред. С. Р. Лях]. Київ: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2006. 670 с.
33. Черкас Б. Степовий щит Литви. Українське військо Гедиміновичів. Київ: Темпора, 2011. 144 с.
34. Чухліб Т. Козаки та Яничари: Україна у християнсько-мусульманських війнах 1500 – 1700 років. Київ: Києво-Могилянська академія, 2010. 435 с.
35. Шабульдо Ф. М. Землі Юго-Западной Руси в составе Великого княжества Литовского. Київ: Наукова думка, 1987. 185 с.
36. Щербак В. Українське козацтво: формування соціального стану (друга половина XV – середина XVII ст.). Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 300 с.
37. Яворницький Д. Історія запорозьких козаків: у 3 т. Київ: Наукова думка, 1990-1993. Т. 1. 596 с.; Т. 2. 566 с.; Т. 3. 586 с.
38. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. Київ: Критика, 2002. 415 с.
- Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV – до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. Київ: Критика, 2008. 470 с.

Інтернет-ресурси:

39. <https://kozaku.in.ua>. Історія лицарства. URL: <https://kozaku.in.ua>
40. Козацтво XV–XXI ст. URL: <http://www.cossackdom.com>
41. Інститут історії України НАН України. URL: <http://www.history.org.ua>
42. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua>
43. Мислене древо. URL: <http://www.myslenedrevo.com.ua>
44. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>
45. Східна література. Середньовічні історичні джерела Сходу і Заходу. URL: <http://www.vostlit.info>
46. Історія та гуманітарні науки. <http://ukrhistoria.at.ua>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- під час аудиторних занять додержуватися правил з техніки безпеки у навчальній аудиторії.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальний графік відвідування тощо).

Навчання з елементами дистанційної освіти можливе через мережу Інтернет за погодженням з викладачем лише у випадках поважної причини відсутності студента.

Академічна доброчесність та плагіат.

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). Підготовка завдань з використанням інформаційних джерел без посилань на них є плагіатом і несе академічну відповідальність.

Мобільні пристрої на практиці використовуються тільки з дозволу викладача.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, взаємоповаги.

Розподіл балів

	Поточне оцінювання та самостійна робота								Екзамен	Сума
	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						
Тема	1	2	3	4	5	6	7	8	25	100
Бали	10	5	10	10	10	10	10	10		